

VÝROČNÁ SPRÁVA SPOLKU PERMON MARIANKA ZA ROK 2023

Spolok Permon Marianka je záujmové občianske združenie, ktorého hlavným cieľom je dokumentácia a propagácia bývalej ťažby a priemyselného spracovania bridlice v Marianke. Zaregistrovaný bol na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky dňa 29. 12. 2006. V Banskej Štiavnici bol dňa 6. 9. 2007 slávnostne prijatý za člena Združenia baníckych spolkov a cechov Slovenska.

Členská základňa

V roku 2023 mal Spolok Permon Marianka „**12 členov**“. Boli nimi: Jakub Horváth, Július Hurbanič, Jozef Král, Vlasta Lábska, Ondrej Lábsky, Roman Lehotský, Ján Madarás, Ivan Paška, Marián Pavlovič, Oliver Petrus, Albert Russ a Ján Sand. Predsedom spolku bol Roman Lehotský, tajomníkom spolku Oliver Petrus a tretím členom výboru Marián Pavlovič.

Podujatia organizované Spolkom Permon Marianka

Spolok Permon Marianka zorganizoval dňa 20. 1. 2023 v Marianke „**návštevu dvoch španielskych odborníkov na bridlicu**“, profesora z Univerzity v Oviede Vitoria Cárdenesa Van den Eynde a riaditeľa firmy Be Natural, ktorá ťaží a spracováva bridlicu, Juliana Calvu. Pripravili sme pre nich zaujímavý program. Ráno to bolo prijatie na Ústave vied o Zemi SAV. Potom to bola v Borinke prehliadka miesta, kde sa v minulosti realizovala ťažba mangánovej rudy v marianských bridliciach. Ďalej pokračovali do Marianky, kde ich privítala starostka Z. Iváková spolu s poslancom M. Bubničom. Nakoľko je pani starostka dcérou pokrývača bolo sa o čom z hosťami rozprávať. Diskusia sa niesla vo veľmi priateľskej atmosfére a bola zakončená zápisom do obecnej kroniky. Nasledovala prehliadka zvyšku bývalej lomovej steny tzv. Šifrovej jamy, Kaplnky sv. Barbory, informačného panelu Slovenskej banskej cesty a banského vozíka. Po krátkom obede delegáciu prijal v Bazilike narodenia Panny Márie v Marianke kaplán M. Vadrna, ktorý prítomným ukázal interiér baziliky a v krátkosti porozprával o jej histórii. Na záver si španielski hostia pozreli Miniexpozíciu ťažby a spracovania bridlice v Marianke. Oboznámili sa tu s históriou jej vybudovania, históriou ťažby a spracovania bridlice v Marianke a jednotlivými tabuľami a exponátmi. Vyskúšali si aj výrobu srdiečok z bridlice. Na druhý deň španielskych hostí čakali kolegovia z partnerskej Krajiny břidlice na Morave, kde boli hlavnými bodmi programu návšteva Múzea bridlice v Budišove nad Budišovkou a prehliadka bridlicového Flascharova dolu pri meste Odry. Ambíciou španielskych hostí je vybudovať v Španielsku celosvetové múzeum bridlice, v ktorom bude mať marianska bridlica a Marianka svoje miesto. Na prijatí hostí na Slovensku sa za Spolok Permon Marianka podieľali Jozef Král, Roman Lehotský, Ján Madarás, Ivan Paška a Marián Pavlovič.

Spolok Permon Marianka v roku 2023 už tradične začal svoje aktivity pre verejnosť „**Otvorením sezóny Miniexpozície ťažby a spracovania bridlice v Marianke**“, ktoré sa uskutočnilo dňa 16. 4. 2023. Napriek daždivému počasiu prišlo na podujatia pomerne veľa návštevníkov. S úvodným príhovorom vystúpil predseda Spolku Permon Marinka R. Lehotský a stručne zhrnul históriu objavy Bridlicovej štôlne a vybudovania Miniexpozície, ktorá je pre verejnosť otvorená od roku 2014, teda už 10. rok. Ďalší príhovor mal J. Vitáloš, predseda NO Barbora a člen výkonného výboru Združenia

banických spolkov a cechov Slovenska. Následne si mohli návštevníci pozrieť výstavu minerálov, ktorú prezentoval J. Vitáloš, výstavu hornín Malých Karpát, ktorú prezentoval J. Madarás a navštíviť Miniexpoziáciu, ktorou ich sprevádzal R. Lehotský. Na realizácii podujatia sa podieľali aj ďalší členovia spolku O. Lábsky, M. Pavlovič a J. Sand. Mobilár nám zapožičala obec Marianka.

Dňa 13. 5. 2023 zorganizovali Spolok Permon Marianka a Spolok pre montánný výskum už po 8. krát v Marianke „**Noc múzeí a galérií**“. Pred a v Miniexpoziácii ťažby a spracovania bridlice v Marianke bol pre návštevníkov pripravený zaujímavý program. Najviac ich zaujali svetielkujúce minerály, historické banské lampy a možnosť vyskúšať si strihať bridlicu či písať griflíkom na školskú písaciu bridlicovú tabuľku. Počiatočný nápor záujemcov ustal a neskôr už chodili postupne len menšie skupinky ľudí. Žiaľ dážď nám nedovolil zrealizovať plánované premietanie pod holým nebom. Pripravenú prezentáciu o Nociach múzeí a galérií v Marianke uvidia naši návštevníci budúci rok. Na realizácii podujatia sa zo Spolku Permon Marianka podieľali R. Lehotský a I. Paška a za Spolok pre montánný výskum R. Bednár a P. Ondrus. Podujatie bolo zaradené do Kalendária ZBSC na rok 2023.

Dňa 3. 6. 2023 zorganizoval Spolok Permon Marianka v spolupráci s obcou Marianka „**1. ročník Dňa bridlice**“. Podujatie, ktoré sa konalo súbežne s Dňom detí otvorila starostka obce Marianka Z. Iváková a poslanec M. Bubnič. Nasledoval príhovor predsedu Spolku Permon Marianka R. Lehotského s predstavením zúčastnených organizácií. Za Geopark Malé Karpaty vystúpil s príhovorom J. Vitáloš, za Geopark Krajina bridlice J. Zeman a za CHKO Malé Karpaty V. Vongrej. Za Cech strechárov Slovenska sa podujatia zúčastnila vedúca kancelárie cechu J. Lintnerová. Potom R. Lehotský prítomných oboznámil s poslaním klopačiek v banských obciach a mestách. Pri príležitosti Dňa bridlice bola oživená banická klopačka na Námestí 4. apríla v Marianke, ktorú vytvoril v roku 2021, v rámci 2. rezbárskeho sympózia, rezbár V. Tinák. Pri príležitosti dňa bridlice bolo na klopačku zavesené klopadlo a prvé klopanie kladivkom slávnostne vykonala starostka obce Marianka Z. Iváková. Návštevníci Dňa bridlice mohli absolvovať viacero aktivít. Vystrihnúť si srdiečko z bridlice na pákových alebo ručných nožniciach, písať na školskú bridlicovú tabuľku griflíkom, pozrieť si vzorky hornín, minerálov a skamenelín a niečo sa o nich dozvedieť, hádať názvy a vek banských lúčok, maľovať na bridlicu, hľadať drahé kamene, vyskúšať si ryžovanie zlata a získať rôzne propagačné materiály. Aj keď sa nám nepodarilo uskutočniť plánovaná súťaž v strihaní bridlice, strihanie bridlice si vyskúšali všetci záujemcovia. V rámci Dňa detí bolo jedno zo stanovišť v stánku Spolku Permon Marianka, kde si deti ako úlohu vyskúšali písanie griflíkom na školskú bridlicovú tabuľku a jedno stanovište ježibaby pred vchodom do Bridlicovej štôlne. Treba vysloviť poďakovanie obci Marianka za spoluprácu a vytvorenie vhodných podmienok na organizovanie Dňa bridlice, ako aj všetkým kolegom z vyššie uvedených organizácií, bez ktorých by toto podujatie nešlo zorganizovať. Na realizácii podujatia sa zo Spolku Permon Marianka podieľali R. Lehotský, J. Madarás, I. Paška, M. Pavlovič a J. Sand. Spolok Permon Marianka chce z tohto podujatia urobiť tradíciu a organizovať ho každoročne.

Tak ako si mnohé banické spolky pripomenuli pamätný „**Deň obetí banských nešťastí – Deň bielych ruží**“, pripomenuli si ho dňa 10. 8. 2023 aj členovia Spolku Permon Marianka. Položili kyticu bielych ruží ku Kaplnke sv. Barbory v Panskom lese v Marianke a zapálili sviečky. Pripomenuli si tak doteraz 11 známych obetí ťažby bridlice v bývalej Šifrovej jame v Marianke. Podujatie zabezpečoval M. Pavlovič. Zúčastnili sa ho aj V. Lábska, O. Lábsky, I. Paška a J. Sand.

Napriek daždivému počasiu prišlo dňa 23. 9. 2023 na podujatie "**Po stopách bridlice**", organizovaného Ekocentrom Stupava a Spolkom Permon Marianka, viacero záujemcov. Navštívili sme

miesto bývalej ťažby mangánovej rudy v Borinke – Pod Zámčiskom. Tu sme si niečo povedali o bývalej ťažbe mangánových rúd, rozšírení a vzniku marianskej bridlice. Potom sme na haldách hľadali minerály. Ďalej sme sa presunuli do Panského lesa v Marianke, na miesto bývalej Šifrovej jamy. Tu sme si pozreli Kaplnku sv. Barbory, banský vozík a tabuľu Slovenskej banskej cesty a ukázali, ako sa tu v minulosti priemyselne ťažila a spracovávala bridlica. Kým sme pripravili Miniexpoziáciu ťažby a spracovania bridlice v Marianke, účastníci si išli pozrieť Kaplnku Svätej studne, ktorá je postavená z bridlice a budovu bývalého riaditeľstva podniku na ťažbu a spracovanie bridlice v Marianke. V Miniexpoziácii si pozreli ústie Bridlicovej štôlne, povedali sme si niečo o jej objave a veku, čo sa z bridlice v Marianke vyrábalo a ako vyzerajú jurské skameneliny v bridlici. Každý si mohol vyskúšať písanie griflíkom na školskú bridlicovú písaciu tabuľku a na pákových nožniciach upevnených na drevenej koze si vystrihnúť z bridlice srdiečko. Záver patril klopaniu na banícku klopačku. Podujatie organizovali a zabezpečovali R. Lehotský a M. Pavlovič.

Dňa 7. 10. 2023 sa uskutočnil „**18. ročník výstavy húb v Marianke**“. Po otvorení výstavy si ju ako prvá pozrela starostka Marianky Z. Iváková. Najvyššiu účasť návštevníkov výstavy sme zaznamenali v neskorších poobedňajších a večerných hodinách. Naši mykológovia R. Bednár, J. Bojnanský, J. Červenka, D. Ďuriška a Z. Janíčková identifikovali v donesených hubách 133 druhov. Všetkým záujemcom odpovedali na otázky a v prípade záujmu určili donesené huby. Hubou výstavy bol vzácny zubček teplomilný (*Climacodon pulcherrimus*). Návštevníci si mohli okrem prehliadky húb aj zasúťažiť v určovaní húb, malý aj veľký v bádateľni cez lupy pozorovať rôzne prírodniny, ale aj rôzne suroviny dostupné bežne v kuchyni, či poskladať si hubárske puzzle. Súčasťou výstavy húb bola aj výstava pamätných stúh zo stretnutí banských miest a obcí Slovenska a Českej republiky, ktoré postupne získal Spolok Permon Marianka (15 slovenských a 7 českých). Na záver výstavy húb zo správnych odpovedí súťaže v určovaní húb boli vyžrebovaní traja návštevníci, ktorí získali ceny. Treba poďakovať za podporu obci Marianka a Prírodovednému múzeu Slovenského národného múzea Bratislava, ktoré nám už tradične zapožičalo menovky k hubám. Na realizácii výstavy sa za Spolok Permon Marianka podieľali R. Lehotský, I. Paška, M. Pavlovič a J. Sand.

Už „**9. ročník Svätobarborského sprievodu**“ v Marianke zorganizoval Spolok Permon Marianka dňa 2. 12. 2023. Na úvod sme v krátkosti previedli účastníkov po Miniexpoziácii ťažby a spracovania bridlice v Marianke. Potom nasledovalo vyhodnotenie súťaže o najzaujímavejší kahanec, ktorú sme vyhlásili po prvýkrát. Všetky súťažné kahanec boli veľmi pekné a preto sme ich ocenili. Najviac nás zaujal kahanec (verná kópia tzv. benzínovej bezpečnostnej vetierky) s permoníkom, ktorú vytvorila súťažiaca R. Takáčová. Zohriatí ovocným čajom sme sa potom vybrali ku Kaplnke sv. Barbory do Panského lesa. Tu sme si pripomenuli sv. Barboru – patrónku baníkov, položili venček a zapálili sviečky. Úplne na záver sme si spoločne zaspievali banícku hymnu "Banícky stav". Víťazný permoník sa stal symbolom Facebookovej stránky Spolku Permon Marianka.

Miniexpoziácia ťažby a spracovania bridlice v Marianke

Miniexpoziáciou ťažby a spracovania bridlice v Marianke boli v roku 2023 sprevádzaný návštevníci spolu 19-krát. Okrem pravidelných podujatí a vopred ohlásených skupín bola Miniexpoziácia v mesiacoch apríl – október otvorená v každý nepárny týždeň v nedeľu od 15:00 do 18:00 h. Návštevníkov sprevádzali R. Lehotský (17 x), I. Paška (1 x), M. Pavlovič (2 x) a J. Sand (1 x). V nasledujúcom prehľade uvádzame len niektoré významnejšie návštevy.

V sobotu 10. 6. 2023 navštívili Miniexpozíciu ťažby a spracovania bridlice v Marianke „**miništranti z Devínskej Novej Vsi**“. Mali množstvo otázok a chuť všetko vyskúšať. Miniexpozíciou ich sprevádzal R. Lehotský.

Spolok Permon Marianka pripravil dňa 22. 6. 2023 pre žiakov zo „**základnej školy v Marianke**“ komentované prehliadky Miniexpozície ťažby a spracovania bridlice v Marianke s programom. Žiaci sa naučili ako a v akých podmienkach vznikla bridlica, aké má vlastnosti a aké sú v nej skameneliny, čo všetko sa z nej v Marianke v minulosti vyrábalo, vyskúšali si písanie griflíkom na bridlicovú tabuľku, klopanie na banícku klopačku, naučili sa banícky pozdrav, aký je rozdiel medzi štôľňou a ťachtou, aké banské mestá a obce poznajú a že medzi ne patrí aj Marianka. Pre každú zo 4 tried sme na pamiatku vyrobili bridlicové srdiečko na zavesenie. Program pre žiakov pripravil a realizoval R. Lehotský.

Koniec školského roka dňa 27. 6. 2023 patril v Miniexpozícii ťažby a spracovania bridlice v Marianke „**školákom z Bratislavy a Stupavy**“. Program s R. Lehotským postupne absolvovali 3 triedy.

Dňa 3. 9. 2023 sme v obvyklom čase sprevádzania návštevníkov po Miniexpozícii ťažby a spracovania bridlice v Marianke začali s tradíciou tzv. „**Miniexpozícií Plus**“. Raz mesačne pridávame k bežnému sprevádzaniu aj nejakú zaujímavú tému. Tento raz to bola "**František Krištof Veselý na šelakových gramoplastniach**" pri príležitosti 120. výročia jeho narodenia. Program pripravil a realizoval R. Lehotský.

Dňa 29. 10. 2023 bola Miniexpozícia ťažby a spracovania bridlice v Marianke otvorená v roku 2023 poslednýkrát. Pomerne veľa návštevníkov si nenechalo ujsť túto príležitosť. Navyše sme mali „**Miniexpozíciu plus**“, to znamená, že sa mohli návštevníci dozvedieť niečo viac ako v bežné dni sprevádzania. Témou boli „**fyzikálne vlastnosti minerálov**“. Na konkrétnych vzorkách sme ukázali návštevníkom, aké sú minerály farebné (napr. zelený smaragd, oranžový ohnivý opál, tmavočervený český granát, zelenomodrý akvamarín či rôznofarebné spinely) a sfarbené minerály (železom sfarbený červený kalcit), aké sú minerály nepriesvitné, priesvitné a priehľadné (kremeň, kalcit, odroda sadrovca mariánske sklo), ako vyzerá na mineráloch kovový a sklenený lesk (galenit a sfalerit), ako vychýli magnetický minerál strelku na buzole (magnetit), ako sa zdvojnásobí písmo pri pohľade cez dvojlomný islandský kalcit, či ako pekne svietelkujú minerály pod UV svetlom (žltá berzeliit, červeno wernerit, modrobielo scheelit, či zeleno willemit). Miniexpozíciou návštevníkov sprevádzal, program pripravil a realizoval R. Lehotský.

Dňa 11. 11. 2023 na naše pozvanie navštívil Miniexpozíciu ťažby a spracovania bridlice v Marianke „**architekt M. Šeregi**“, autor projektu "Bridlicová štôľňa v Marianskom údolí – vstupný portál". Mal možnosť vidieť, čo všetko vieme v súčasnosti návštevníkom prezentovať v Miniexpozícii, ktorú projektoval. Prediskutovali sme aj perspektívu ďalšej spolupráce, predovšetkým na záchrane a sprístupnení bývalej ľadovej jamy v Marianskom údolí. Miniexpozíciou ho sprevádzal predseda Spolku Permon Marianka R. Lehotský.

Inštaláciou „**bezpečnostných sietok**“ koncom roka 2023 členmi Spolku Permon Marianka, na zábradlie nad trvalo zatopeným ústím bridlicovej štôľne v Miniexpozícii ťažby a spracovania bridlice v Marianke, sme zvýšili bezpečnosť našich najmladších, ale aj našich štvornohých návštevníkov. Inštaláciu sietok, obnovenie „**náteru zábradlia**“, vystriekanie dutín zábradlia antikoróznym prípravkom v Miniexpozícii a náter dreveného prekladu na portály do Bridlicovej štôľne zrealizoval J. Hurbanič. V Miniexpozícii bol nainštalovaný aj „**bezpečnostný rebrík a lano**“ s uzlami pre prípad pádu osoby do zatopeného ústia štôľne a možnosť jej vylezenia z vody von. Inštaláciu rebríka a lana

pripravil a zrealizoval M. Pavlovič. „**Náter striešky a stojanu**“ informačného panelu SAPAG-u pred Miniexpozičiou zrealizoval J. Hurbanič.

Účasť na podujatiach

Dňa 18. 1. 2023 sa v Záhorskom osvetovom stredisku Senica uskutočnila vernisáž výstavy prác detskej výtvarnej súťaže „**Svet permoníkov očami detí a Minerály – poklady Zeme**“, v rámci aktivít Geoparku Malé Karpaty. Na výtvarnej súťaži sa organizačne podieľal aj Spolok Permon Marianka a okrem miest Pezinok a Odry prevzala záštitu aj obec Marianka. Túto výstavu ste mali možnosť už vidieť na 27. ročníku Pezinského permoníka v Pezinku, ale aj počas 17. ročníka Výstavy húb v Marianke v roku 2022. Za Spolok Permon Marianka sa podujatia zúčastnil jeho predseda R. Lehotský, ktorý v svojom príhovore odovzdal prítomným pozdrav od starostky Marianky Z. Ivákovéj. Výstava bola záujemcom prístupná necelý mesiac.

Dňa 27. 5. 2023 mal Spolok Permon Marianka svoj prezentačný stolík v Starom lome v Perneku na 2. ročníku „**Otvorenia turistickej sezóny**“. Podujatie organizovali naši priatelia z občianskeho združenia Pernecké oné. Bridlicu a aktivity Spolku Permon Marianka tu prezentoval M. Pavlovič.

Dňa 11. 6. 2023 záujmové združenie Jezerní důl, obec Hlubočky a Krajina břidlice zorganizovali „**Terénnu exkurziu po Hrubej Vode**“ (Česká republika). Program bol zostavený z prednášok o Řihákovskej mlynici na bridlicu a výrobe šelakových gramoplatní, o živočíchoch a hlavne netopieroch bridlicových baní, geológii a paleontológii tohto územia a o histórii ťažby a spracovania bridlice v oblasti Hrubej Vody. Súčasťou exkurzie bolo aj hľadanie skamenelín, možnosť vyskúšať si strihanie bridlice na pákových nožniciach či ochutnať občerstvenie od svačičiariky v dobovom oblečení, ktorou bola A. Zemanová. Terénnu exkurziu bola zakončená opekaním. Súčasťou podujatia bol aj kešerský event nazvaný Gramofonové desky z Hrubé Vody. Nakoľko podujatie začalo až poobede bolo možné doobeda absolvovať aj návštevu okolia bridlicových baní v Boňkove s významným zimoviskom podkovára malého Soudkovou šôľňou, zatopený drobový kameňolom v Olšovci, prehliadku Maršálkovho veterného mlyna a Múzea bicyklov. Za Spolok Permon Marianka sa podujatia zúčastnil R. Lehotský.

V dňoch 19. a 20. 8. 2023 sa členovia Spolku Permon Marianka zúčastnili v Pezinku 27. ročníka „**Pezinského permoníka**“. Dva prezentačné stánky o bridlici, náš a našich priateľov z Geoparku Krajina břidlice, plné zvedavých a tvorivých detí a dospelých. Niektorí si vystriholi bridlicové srdiečko, niektorí bridlicové podložky pod šálky a niektorí len pásik bridlice na ostrenie nožov. Novinkou u nás bola výstavka vzoriek zo 6 malokarpatských morí. Od mora liasového (185 - 195 miliónov rokov) až po more panónske (7-11 miliónov rokov). U kolegov z Krajiny břidlice deti maľovali na bridlicové srdiečka. Vedľa nás bol stánok Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra, rýžovanie zlata, hľadanie meteoritov a drahých kameňov, hrnčiarsky kruh a ďalšie aktivity, ktoré pre deti pripravila NO Barbora. Vo vnútri sa konali rôzne výstavy a samozrejme aj obľúbená burza minerálov a skamenelín. Za Spolok Permon Marianka prezentácie pripravili R. Lehotský a M. Pavlovič. Podujatia sa zúčastnili aj V. Lábska a O. Lábsky.

Spolok Permon Marianka mal cez víkend 25. – 26. 8. 2023 svojich zástupcov aj na „**15. stretnutí bankských miest a obcí Slovenska**“ v Revúcej a Jelšave. Okrem oficiálnej časti – prijatia primátormi Revúcej, Jelšavy a starostom obce Ľubeník, slávnostnej omše a sprievodu baníckych a hutníckych spolkov, či stužkovania spolkových zástav, sme sa zúčastnili aj fárania do magnezitovej bane v Ľubeníku a jazdy na terénnych autách v priestraných podzemných bankských priestoroch na ťažbu

magnezitu v Jelšave. Súčasťou bola aj exkurzia po trase Rákoš – Sirk – Železník – Gemerské spojky, kde sme si pozreli Banícku expozíciu v Rákoši, historickú vysokú pec v Sirku a z Gemerských spojok sme si prešli celý Koprášsky a Slavošovský tunel. Navštívili sme aj Železničné múzeum v Ľubeníku. Podujatia sa zúčastnilo takmer 600 registrovaných účastníkov. Za Spolok Permon Marianka to boli R. Lehotský a M. Pavlovič.

Obec Marianka bola v dňoch 8. – 10. 9. 2023 zastúpená na „**27. stretnutí banských miest a obcí Českej republiky v Ostrave**“ Spolkom Permon Marianka. Súčasťou podujatia bolo úvodné stretnutie s vedením mesta, raňajky s primátorom, slávnostný sprievod tzv. Hornická paráda, slávnostný ceremoniál spojený so stužkovaním zástav spolkov a kultúrny program. Z exkurzií to boli návšteva bane Michal, Landek parku, veľkého a vysokopecného okruhu v Dolných Vítkoviciach a výstup na roky horiacu haldu Ema. Podujatia sa za Spolok Permon Marianka zúčastnili R. Lehotský.

Dňa 16. 9. 2023 mal Spolok Permon Marianka zastúpenie aj na „**Hornickém dni v Budišove nad Budišovkou**“. Za spolok sa ho zúčastnil J. Král.

Na pozvanie správcu Kaplnky sv. Barbory za Stupavou M. Baruta sa členovia Spolku Permon Marianka a Malokarpatského baníckeho spolku z Pezinka zúčastnili dňa 10. 12. 2023 „**Jubilejnej Svätobarborskej výročnej púte v Stupave**“ spojenej s požehnaním Koronového kríža. Podujatie sa uskutočnilo pri príležitosti liturgickej spomienky sv. Barbory – patrocínia kaplnky a jubilea Kaplnky sv. Barbory, 315. výročia barokovej výstavby a 20. výročia znovuposvätenia. Účastníci púte sa stretli vo farskom Kostole sv. Štefana v Stupave a odtiaľto prešli v slávnostnej procesii, s krátkym zastavením pri Kaplnke sv. Kríža, až ku Kaplnke sv. Barbory. Pobožnosť ku cti sv. Barbory a obrad požehnanie Koronového kríža (druhého na Slovensku) viedol páter Lucián Bogucki, správca farnosti Karlova Ves. Podujatia sa zúčastnili R. Lehotský, M. Pavlovič a I. Paška.

Schôdze, zasadnutia a stretnutia

Dňa 8. 3. 2024 sa konalo rozšírené „**zasadnutie výboru Spolku Permon Marianka**“. Hlavným bodom bola príprava plánu činnosti spolku na rok 2023, najbližších podujatí a aktivít spolku. Zasadnutia sa zúčastnili J. Král, R. Lehotský, M. Pavlovič a O. Petrus.

Dňa 15. 3. 2023 sme absolvovali dve stretnutia. Prvé bolo „**stretnutie so starostkou obce Marianka**“ Z. Ivákovou a druhé „**stretnutie s predsedom Cechu strechárov Slovenska**“ E. Jamrichom. Cieľom oboch stretnutí bola vzájomná spolupráca, ako aj príprava 1. ročníka Dňa bridlice v Marianke. Stretnutí sa zúčastnili R. Lehotský a M. Pavlovič. Stretnutia s E. Jamrichom sa zúčastnil aj J. Král.

Dňa 16. 3. 2022 sa v Hodruši-Hámroch konalo „**rokovanie Rady Združenia baníckych spolkov a cechov Slovenska**“. Delegátom za Spolok Permon Marianka bol predseda spolku R. Lehotský.

V piatok 24. 3. 2023 sa v Marianke konala „**výročná členská schôdza Spolku Permon Marianka**“, ktorú viedol jej predseda R. Lehotský. Členovia prerokovali a schválili výročnú správu o činnosti spolku za rok 2022, správu o hospodárení za rok 2022, plán činnosti spolku na rok 2023 a rámcový rozpočet spolku na rok 2023. Spolok prijal dvoch nových členov V. Lábsku a O. Lábskeho. Potom nasledovala príprava podujatí pre verejnosť na 1. polrok 2023, ktoré sa uskutočnia v Marianke. Na záver to bola prezentácia R. Lehotského o bridlicovej bani v Engi a fabrike na výrobu písacích bridlicových tabuliek v Elme, Švajčiarsko, ktoré navštívil. Schôdze sa zúčastnili takmer všetci členovia Spolku Permon Marianka.

Dňa 28. 3. 2023 sa v Banskej Štiavnici uskutočnilo „**17. valné zhromaždenie Združenia baníckych spolkov a cechov Slovenska**“ (ZBSC). Banská Štiavnica nás ráno privítala pravou zimnou snehovou chumelicou. V sále kina Akademik v rámci prezentácie výročnej správy ZBSC za rok 2022 boli premietnuté fotografie aj z podujatí organizovaných Spolkom Permon Marianka, konkrétne z vernisáže putovnej výstavy Svet marianskej bridlice, Noci múzeí a galérií, výstavy Bridlica vo svete a zo sprevádzania návštevníkov z Maďarska Miniexpozíciou ťažby a spracovania bridlice v Marianke. Niektoré podujatia z nich sú uvedené menovite v texte výročnej správy ZBSC. Do ZBSC boli prijaté dva nové banícke spolky Brüderschaft Dobšiná a Magnezitár Jelšava. Prerokované boli aj podujatia organizované ZBSC v roku 2023. Na záver si prítomní zaspievali banícku hymnu Banícky stav. Valného zhromaždenia sa zúčastnili zástupcovia 32 spolkov. Spolok Permon Marianka zastupoval jeho predseda R. Lehotský. Významnými hosťami boli viceprimátor Banskej Štiavnice, riaditeľka Slovenského banského múzea, riaditeľ Štátneho ústredného banského archívu a ďalší. Na záver mali účastníci možnosť navštíviť expozíciu Baníctvo na Slovensku v Kamerhofe.

Dňa 27. 9. 2023 sa konalo v Banskej Štiavnici rokovanie „ **rady Združenia baníckych spolkov a cechov Slovenska**“, ktorého členom je aj Spolok Permon Marianka. Hosťami na podujatí bola primátorka Banskej Štiavnice N. Babiaková, podpredseda Banskobystrického samosprávneho kraja R. Malatínek, členovia Slovenskej banskej komory a ďalší. Za Spolok Permon Marianka sa rokovania zúčastnil jeho predseda R. Lehotský. ZBSC prijalo nového člena občianske združenie Fénix Gelnica.

Vydavateľská a propagačná činnosť

Začiatkom roka 2023 bola vymenená informačná „**tabuľa Slovenskej banskej cesty v Panskom lese**“ za novú. Graficky tabuľu zostavil J. Kráľ, zadanie do tlače a dovoz tabule z Trnavy zabezpečil R. Lehotský a montáž tabule s rekonštrukciou stojanu vykonal M. Pavlovič.

Predseda spolku R. Lehotský bol dňa 3. 2. 2023 hosťom nočnej talkshow Rádia Slovensko "**Nočná pyramída**". Okrem iného rozprával aj o bridlici.

V časopise o baníctve a bansko-historickom dedičstve „**Montanrevue č. 1/2023**“ boli zverejnené príspevky našich členov, J. Kráľa: "Ťažba, spracovanie a použitie pokrývačskej bridlice v súčasnosti" a príspevok R. Lehotského: "Odborníci na bridlicu zo Španielska navštívili Slovensko a Českú republiku".

V apríli 2023 vyšiel občasník pre priateľov Malých Karpát „**Malé Karpaty č. 1/2023**“. V časopise uverejnila redaktorka I. Lacková príspevok "Bridlicové srdce". Je to rozhovor s predsedom Spolku Permon Marianka R. Lehotským o histórii ťažby a spracovania bridlice v Marianke, objave Bridlicovej štôlny a vybudovaní Miniexpozície ťažby a spracovania bridlice v Marianke a aktivitách Spolku Permon Marianka.

Združenie baníckych spolkov a cechov Slovenska vydalo "**Kalendárium 2023**", v ktorom sú zaradené dve podujatia Spolku Permon Marianka – Noc múzeí a galérií a Deň bridlice.

Dňa 3. 5. 2023 sa v Bratislave uskutočnilo riadne „**zasadnutie predstavenstva Slovenskej banskej komory**“, na ktorom sme dostali možnosť predstaviť históriu ťažby a spracovania bridlice v Marianke a aktivity Spolku Permon Marianka. Prezentáciu pripravil a na zasadnutí odprezentoval R. Lehotský.

V časopise "**Střechy, fasady, izolace červenec/srpen 2023**" bol uverejnený príspevok A. Korimovej: "Prvé tablety zo Slovenska", ktorý prináša reportáž z 1. ročníka Dňa bridlice v Marianke.

Dňa 16. 9. 2023 bol v hlavnej spravodajskej relácii „**Noviny TV JOJ**“ odvysielaný príspevok o marianskej bridlici. Príspevok sa nakrúcal dňa 14. 9. 2023 v Marianke. Redaktorku R. Kurilcovú a kameramana prijala starostka Z. Iváková. Potom sa nakrúcalo na Nám. 4. apríla, pri Kaplnke sv. Barbory v Panskom lese a v Miniexpozícii ťažby a spracovania bridlice v Marianke. Za Spolok Permon Marianka sa nakrúcania zúčastnili Roman Lehotský, Ivan Paška a Marián Pavlovič.

Dňa 7. 10. 2023 bol v hlavnej spravodajskej relácii „**Noviny TV JOJ**“ odvysielaný príspevok o 18. ročníku Výstavy húb v Marianke. Redaktorka R. Kurilcová urobila rozhovory s mykológmi a predsedom Spolku Permon Marianka R. Lehotským.

Koncom roka 2023 vyšlo ďalšie číslo časopisu „**Strechár (december 2023)**“. Nachádzajú sa v ňom aj dva príspevky členov Spolku Permon Marianka, R. Lehotského: „Miniexpozícia ťažby a spracovania bridlice v Marianke je pre verejnosť otvorená už 10 rokov“ a J. Kráľa: „Bridlicová strecha zámku Kunerád pred dokončením“. Je to ďalší výsledok spolupráce Spolku Permon Marianka s Cechom strechárov Slovenska.

V decembri 2023 vyšlo nové číslo Časopisu o dianí a živote v obci Marianka „**Mariatál 2023**“. Členovia Spolku Permon Marianka v ňom zverejnili 3 príspevky, J. Kráľ: „Významná udalosť v baníckej histórii obce“ a R. Lehotský príspevky "10 rokov expozície (Miniexpozície) ťažby a spracovania bridlice v Marianke" a "Rok 2023 bol pre Spolok Permon Marianka rokom spolupráce". Obec Marianka zároveň v tomto čísle zverejnila, bez uvedenia autora, príspevok "Užili sme si Deň detí a bridlice".

Člen spolku A. Russ vydal v roku 2023 fotografické publikácie, spoluautorsky „**Kvety baní II – minerály východoslovenskej banskej oblasti**“ a autorsky „**Minerály Slovenska**“.

V časopise „**Krásy Slovenska 9-10/2023**“ bol zverejnený príspevok M. Bizubovej: „Zaujímavé krajinné miesta pri Bratislave“. Okrem iných miest je časť venovaná aj Marianke, konkrétne marianskej bridlici. Spomenutá je aj Miniexpozícia ťažby a spracovania bridlice v Marianke a Spolok Permon Marianka.

Počas celého roku 2023 sme aktualizovali webovú stránku Spolku Permon Marianka „**www.marianka.eu**“. Bolo na nej doplnených 103 novinek a niekoľko ďalších príspevkov. Administrátorom webovej stránky je J. Kráľ.

Pokračovali sme vo zverejňovaní príspevkov na facebookovej stránke Spolku Permon Marianka „**facebook.com/bridlica**“. Za rok 2023 sme priniesli návštevníkom 54 príspevkov. Administrátorom facebookovej stránky je R. Lehotský.

„**Fotografovanie**“ na podujatiach organizovaných Spolkom Permon Marianka počas celého roku zabezpečoval I. Paška.

Iné

Začiatkom roka 2023, po konzultácii so Spolkom Permon Marianka, obnovila obec Marianka na hornom konci Nám. 4. apríla v Marianke „**bilbord**“ s Miniexpozíciou ťažby a spracovania bridlice v Marianke výmenou pôvodného papierového už vyblednutého plagátu za kvalitnejší a trvácnejší z pogumovaného materiálu.

Začiatkom roka 2023 obec Marianka opravila poškodený „**stojan s informačnou tabuľou o Miniexpozícii ťažby spracovania bridlice v Marianke**“, ktorý je umiestnený na Nám. 4. apríla v Marianke.

Na začiatku roka 2023 Slovenský cykloklub nainštaloval v blízkosti Kaplnky sv. studne viaceré „**obrázkové cyklosmerovníky**“. Jeden z nich smeruje cyklistov aj do Bridlicovej štôlne v Marianskom údolí. Slovenský cykloklub konzultoval smerovníky so Spolkom Permon Marianka už v roku 2019.

Dňa 29. 3. 2024 vykonali členovia Spolku Permon Marianka „**odstránenie náletových drevín**“ pred bývalou Šifrovou jamou, aby tak odkryli zarastajúci zvyšok bridlicovej steny a bol viditeľný pre verejnosť z cesty. Na podujatí sa zúčastnili J. Hurbanič, I. Paška a M. Pavlovič.

Spolok Permon Marianka dostal na zasadnutí predstavenstva Slovenskej banskej komory možnosť „**fárať do Bane Nováky**“, ktorá ako posledná hnedouhoľná baňa na Slovensku ukončila v roku 2023 svoju prevádzku. Ponuku využil R. Lehotský, ktorý sfáral do bane dňa 6. 6. 2024.

Naši priatelia z Krajiny břidlice, v rámci česko-poľskej spolupráce, vytvorili „**putovnú výstavu Geoateliér**“ venovanú Geoparku Krajina břidlice a Geoparku Krajina sv. Anny. Výstava putuje už od roku 2022. Dňa 16. 6. 2023 výstavu v Olomouci navštívil R. Lehotský. Následne bola výstava presunutá do Opavy a potom do Hradca Králové. Je inštalovaná pod holým nebom, teda voľne prístupná.

V júni 2023 obec Marianka premiestnila „**drevnú sochu permoníka a banícku klopačku**“ z pôvodného miesta v centrálnej časti Nám. 4. apríla v Marianke na jeho stupňovitý okraj, smerom k autobusovej zastávke. Vytvorenie oboch exponátov počas sochárskych sympózií finančne podporil Spolok Permon Marianka a do života ich slávnostne uvítali jeho členovia v baníckych uniformách.

Dňa 30. 10. 2023 R. Lehotský vypracoval a podal „**žiadosť o dotáciu obce Marianka**“ na rok 2024.

Dňa 7. 12. 2023 zabezpečil R. Lehotský potrebné dokumenty a úspešne požiadal o zápis do registra oprávnených právnických osôb na prijímanie príslušného podielu percenta zaplatenej dane z príjmu za zdaňovacie obdobie roka 2022, „**tzv. 2 %**“.

Dňa 11. 12. 2023 R. Lehotský vypracoval a odovzdal „**vyúčtovanie dotácie obce Marianka**“ za rok 2023.

V priebehu roka navštívili jednotlivo členovia spolku J. Král a R. Lehotský „**zámok Kunerád**“, ktorého strechu počas roka 2023 pokryli pokrývači španielskou bridlicou. Takúto španielsku bridlicu používa Spolok Permon Marianka napr. na svoje aktivity s verejnosťou v Miniexpozícii ťažby a spracovania bridlice v Marianke.

Výročná správa bola schválená na výročnej členskej schôdzi dňa 23. 2. 2024 v Marianke.

Zostavil: Roman Lehotský